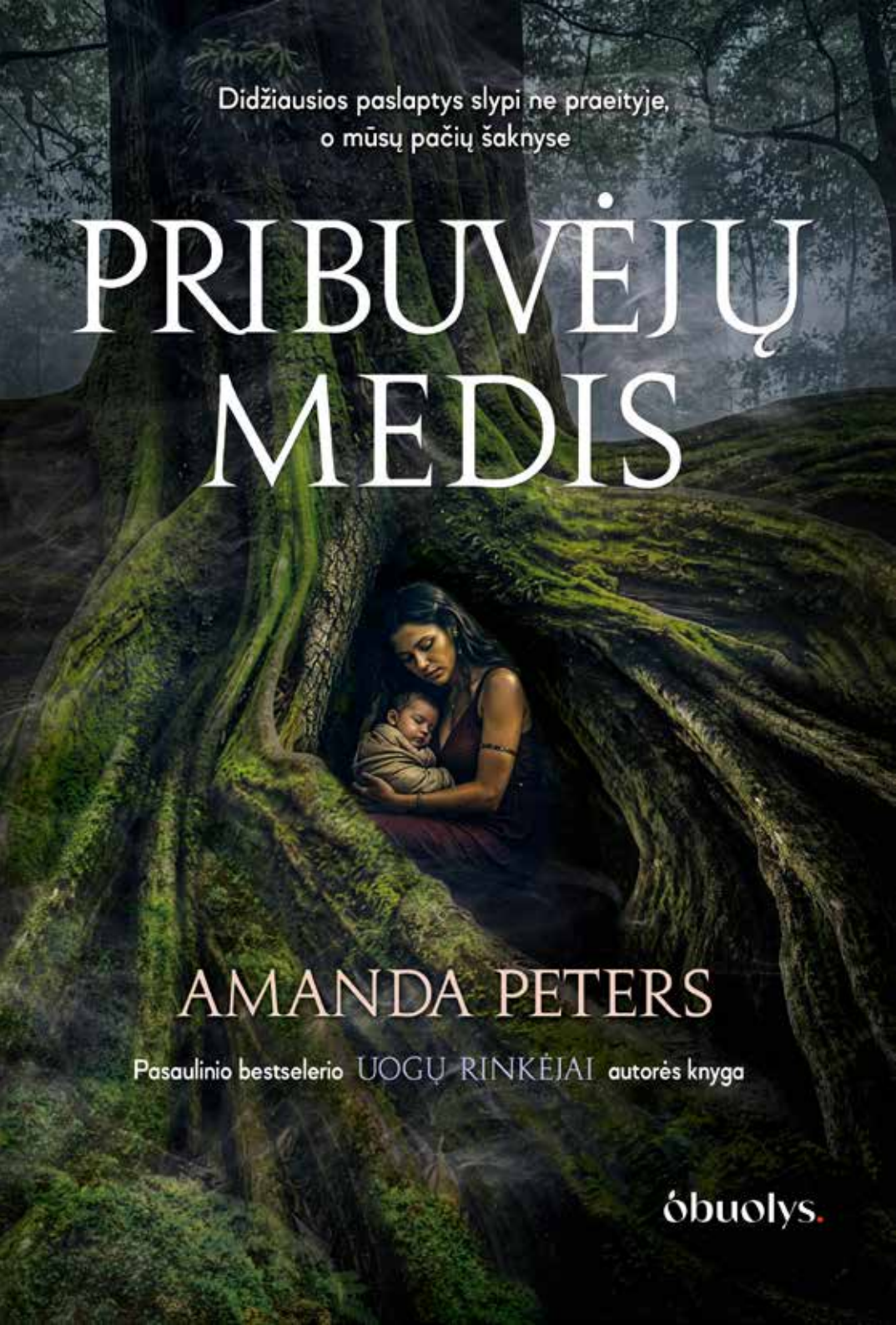

Didžiausios paslaptys slypi ne praeityje,
o mūsų pačių šaknyse

PRIBUVĖJŲ MEDIS

AMANDA PETERS

Pasaulinio bestselerio UOGŲ RINKĖJAI autorės knyga

Óbuolys.

Kitos **Amandos Peters** knygos

*

Uogų rinkėjai

Laukiant Ilgosios nakties mėnulio

AMANDA PETERS

PRIBUVĖJŲ MEDIS

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
IRMA BALAKAUSKAITĖ

Šios mergaitės gimimo istorija - labai
sunki. Tikiuosi, jai užteks stiprybės tai
pakelti.

PIRMAS SKYRIUS

1964-IEJI METAI

Stumdama mane į šį pasaulį, mano motina mirė. Oras laukė audros. Jos kraujas, kuriuo dalijosi ir su manimi, išsiliejo ant žemės, nudažydamas ją vario raudonių. Nežinau, ar mačiau jos veidą, ar ji matė manąjį. Žinau tik, kad, nugriaudėjus pirmajam perkūnui, jos jau nebebuvo.

– Įtūžau, – pasakojo man močiutė, – trankėsi perkūnija, danguje plaikstėsi žaibai, bet nelijo. Debesys atsisakė apraudoti mano mergaitę. Buvau tokia įpykusi – juk nusipelnė jų sielvarto.

Kaskart, tarp gegužės ir spalio apsiniaukus dangui, pasakodama šią istoriją, ji nuliūsdavo.

Medis, prie kurio mirė mano mama ir kur gimiau aš, nebuvo ypatingai gražus. Iš kietos žemės kyšojusios šaknys vėl lindo gilyn ir slėpėsi ten savo tamsiame, drėgname pasaulyje. Medis sviro, kai kurios sunkesnės jo šakos kone lietė tvenkinio vandens paviršių. Rudenį ant jo nebūdavo nei auksinių lapų, nei sodrios raudonos spalvos. Jis neduodavo sulos sirupui. *Bet visa tai nesvarbu*, kaip sakydavo man Kidžiu, *nes šis medis saugo mūsų istorijas, liudija mūsų atėjimą į šį pasaulį. Jis paverčia moteris motinomis, o vyrus – tėvais*. Tos šaknys, kadaise man atrodžiusios tokios bjaurios, siūlo patogią vietą gimdymui – lopšį, kuriame moteris gali įsitaisyti. Niekas

kitas to nemato, bet prisiekiu, kai pro šakas prasiskverbusi saulė bučiuoja žemę, tos šaknys švyti raudonai. Paminklas prasidedantiems, o kartais ir nutrūkstantiems gyvenimams. Daugiau nei pusę savojo nugyvenau, kol supratau to medžio ir visko, ką saugo savo šakose, svarbą. Viso to, ką matė, ką įkūnija ir ką mums reiškia. Kiek daug laiko iššvaistyta tuščiai...

Neatsimenu savo motinos – svarbiausio žmogaus gyvenime – moters, atvedusios mane į pasaulį, moters, kuri man suteikė saugią vietą augti. Anksčiau maniau esanti paprastas vaikas, nes jei būčiau protinga, išsaugočiau bent menkiausią atsiminimo apie ją nuotrupą, gal net pojūtį. Užuominą į jos balsą ar kvapą. Net mus jungusi virkštelė pradingo. Jos neužkasė už namo po obelimi, kaip priklausso. Sielvarto apimta Kidžiu pamiršo ją išsaugoti. Nepalaidojo. Kartais man atrodo, jog su šia vieta manęs niekas nesieja, niekas neriša. Ir niekas neprimena motinos, išskyrus mano pačios išsikišusią nosį ir jos vardą Margaret, sutrumpintai Megė, kurį skausmingai arba pagarbiai šnibžda mano močiutė.

– Aliete, tau nereikia atsiminti visko nuo tos dienos, kai gimei. Ar bent įsivaizduoji, kokia tai traumuojanči kelionė naujai sielai? – močiutė nusijuokė iš savo pačios pašmaikštavimo. Sėdėjau prie stalo, laužydama bandelę. Traukiau iš vidaus minkštimą, kietą plutą palikdama lėkštėje. Vėliau, kai visa tai bus sumaišyta su daržovių lupenomis ir nuo kepimo skardos nugremžtais riebalais, tuo pasimėgaus gyvuliai. Tai buvo viskas, kas tą vakarą liko iš keptos vištos.

Manęs neturėjo pavadinti Aliete. Bent jau taip manome. Man parinktą vardą mama griežtai laikė paslapyje. Kartais pykdavau ant jos dėl tų nutylėjimų. Bet sunku ilgai pykti ant mirusiųjų. Jai išėjus, vardą savo vienturtės dukters vienintelei dukrai turėjo duoti močiutė. Ir ji pasirinko savo motinos vardą – Alietė. Manau,

tai – gražus vardas. Man patinka, kaip slysta liežuviu tarsi krioklys. Būtent dėl to ir žinau, jog nėra mano tikrasis vardas. Nederu prie jo grožio. Visada maniau, kad jausčiausi komfortiškiau, jei mane vadintų Gertrūda arba Konstancija. Kidžiu visada iš to juokdavosi.

– Senų baltųjų damų vardai. Kartais sugebi būti visai kvaila.

– Alietė yra gražus vardas.

– Taip. Tai mano motinos vardas, ir ji buvo nuostabi. Net pagimdžius devynis vaikus, jos tamsios akys tebespindėjo neapsakomu grožiu. Kartais tu man ją primeni.

– Mano akys žalios, – atsidusau, nes ta jų spalva buvo nuolatinų mano kančių priežastis.

Nežinau, kaip atrodė mano mama. Neryški nuotrauka, kurioje ji dar kūdikis, man nieko nesako. Yra dar viena sena nespalsvota fotografija, kurioje ji užfiksuota dar prieš jai pastojant. Nuotraukos kraštai sulamdyti ir apiplyšę – pasekmė to, jog Kidžiu, bandydama vėl pamatyti savo mergaitę, laikė tvirtai jos įsikibusi, o aš siekiau išvysti ją pirmą kartą. Kidžiu sakė, kad nuotraukoje jai apie dvylika metų. Bet ji nusišukusi nuo fotoaparato – nenorėdama patekti į kadra, rankomis prisidengė veidą. Tikrai žiauru nežinoti, kaip atrodė tavo motina. Jei kas būtų paklausęs, koks yra mano didžiausias troškimas, be to, kad mano mama būtų gyva ir gyventų su manimi, atsakyčiau: turėti nors vieną nuotrauką, bent kažką, ko galėčiau įsitverti, į ką galėčiau žiūrėti ir atrasti ten dalelę savęs. Bet kaskart, kai paklausdavau, Kidžiu atsakydavo, jog tokios nuotraukos nėra. Niekas niekada man nepasakojo, kokios spalvos buvo jos plaukai, ar vasaros saulėje šviesėdavo kaip manieji, ar jos burna buvo maža, ar šypsena plati. Močiutė minėdavo tik nosį ir tai, kaip yra nuostabu, jog ją paveldėjau. Mėgau įsivaizduoti, kad mamos akys žalios kaip mano, kad kaip manosios žaižaravo auksinėmis žiežirbėlėmis, kuriomis visi taip žavėdavosi. Žalia spalva, pasak močiutės, buvo

kitos didžiosios mamos paslapties – mistinio tėvo arba galbūt prieš daugelį kartų gyvenusio airio ar škoto – palikimas. O auksiniai žiburiukai – Kūrėjo dovana. Bet Kidžiu sakė, kad mamos akys buvo rudos, kaip jos, kaip visų kitų, kuriuos pažinojau.

– Nekreipk dėmesio į spalvą. Yra daug svarbesnių dalykų, kuriuos galima paveldėti. Optimizmas ir stipri dvasia yra kur kas svarbiau nei rudos akys, – nūrėjusi agurko galiuką, Kidžiu sviedė jį pro atvirą langą, tuomet atsiplovė ploną griėžinėlių ir įsidėjo į burną. Supjausčiusi likusius agurkus, sudėjo į lėkštę, pabarstė druska ir pipirais ir padėjo ant stalo.

– Ar ji buvo tamsaus gymio? – paklausiau, paimdama storiausią gabalėlį; prieš sukramtydama jį, nulaižiau druską ir pipirus. – O jos oda? Kaip tavo?

– Taip, – ji atsisėdo priešais mane.

Pro mažytį langelį virš praustuvės prasiskverbianti saulės šviesa spindėjo ant mūsų aprasojusių stiklinių. Namuose neturėjome nei vandentiekio, nei tualetų. Dauguma mūsų pažįstamų jų taip pat neturėjo, bet mūsų tai nejaudino. Kidžiu sakydavo, jog turime viską, ko reikia, – stogą virš galvos, židinių žiemą, drabužių ir batų bei sodą, kurio pavydėjo visi kaimynai, o gal net ir visas miestelis. Kelios vištos kiaušiniams, kelios – mėsai, taip pat riebi, savo mažame purviname garde kriuksinti ir prunkščianti kiaulė. Kidžiu neleisdavo duoti joms vardų. Sakydavo, kad, atėjus laikui jas pjauti mūsų skrandžių labui, tai tik keltų širdgėlą. Rudenį, kad užsidirbtume pinigų daiktams, kurių negalėjome pasigaminti pačios, parduodavome daržovių konservų perteklių. Miestelio moterys kartais ateidavo pirkti vaistinių Kidžiu arbatų, mainais siūlydamos saldumynų ar vištų, kartais – mezgimo siūlų, retkarčiais – pinigų. Tos maisto prekių parduotuvėje Kidžiu ignoravusios miestietės, kai prireikdavo vaistų, eidavo pas ją, labiau pasitikėdamos jos

tinktūromis ir tepalais nei savo gydytojais. Todėl buvo dar skaudžiau, kai nuo jos nusisuko.

– Ji buvo laimingas vaikas, kaip ir tu.

– Ji, kaip ir aš, neturėjo tėvo.

Kidžiu susiraukė.

– Taip, ji jo neturėjo. Bet užtat turėjo istorijas. Kažką, ką norėčiau perduot ir tau.

– Aš turiu tavo istorijas.

Ji nusišypsojo ir uždėjo raukšlėtą ranką ant manosios.

– Tavo senelis buvo geras žmogus. Labai jį mylėjau. Prašiau, kad nevažiuotų. Neprivalėjo, žinai. Bet jis perskaitė naujienas ir pamatė, kas ten dedasi. Aš pati to niekada nesupratau, bet jis buvo pasiryžęs kariauti už šalį, kuri nelaikė jo žmogumi. Toks jis buvo žmogus. Užsispyręs kaip bulius.

Ponas Armstrongas laikė seną paniurusį bulių, kuris dėl savo agresyvaus būdo buvo laikomas atskirame aptvare. Todėl, kai buvau maža, tik pritariamai linksėdavau, niekada iki galo nesuprasdama, koks žmogus iš tiesų buvo mano senelis. Bet kažkaip jaučiau, jog, nepaisant aršaus buliaus įvaizdžio, visgi buvo geras žmogus.

Pasakodama šias istorijas, močiutė nuliūdavo – tai buvo jai taip nebūdinga emocinė būseną, jog vos ją atpažindavau. Ir man tai nepatiko. Išgyvenau dėl to, kad priverčiu ją pasinerti į liūdnas mintis.

– Viskas gerai, Kidžiu. Prisiekiu, viskas gerai.

Močiutė vėl šyptelėjo, bet ta šypsena išėjo kažkokia dirbtina. Jaučiausi it vaikas, nuvylęs savo mylimiausią žmogų.

1939 metais mano senelis išvyko į Europą – tokį tolimą kraštą, jog net sunku įsivaizduoti. Ten išgyveno iki pat karo pabaigos. Bet grįžtant atgal laivu, jį nusinešė pneumonija. Koks žiaurus likimas! Po to, kai, įteikę pranešimą ir pareiškę užuojautą, kariškiai paliko

mūsų namus, močiutė nustojo eiti į bažnyčią. Džiaugsmas, jog vyras išgyveno tokį siaubą, ir jo netektis, pavojui praėjus, netilpo jos galvoje. Nepajėgdama to suvokti, kaltino negailestingąjį Dievą ir davė sau žodį niekada daugiau nebekelti kojos į Jo šventovę. Močiutė turėjo vienintelę medinėje dėžutėje po lova saugomą vyro nuotrauką, kurioje tas nupaveiksluotas vilkintis uniformą. Tas jo atvaizdas gulėjo kartu su senelių parašais patvirtintu santuokos liudijimu – kitu, ant pageltusių lapų pasviru kursyvu išraitytu, jų dviejų sandorio įrodymu. Kidžiu kabinosi į prisiminimus apie jį. Kai aukštos sniego pusnys apglėbdavo mūsų mažo namelio sienas, o vėjas ūbaudavo taip garsiai, jog kone užgoždavo močiutės balsą, naktimis prie židinio ji dalijosi tais prisiminimais su manimi. Aš juos tebesaugau, o per juos – ir ją pačią.

– Jis buvo dailidė, savamokslis, – vieną vėjuotą vakarą prie arbatos su cukruotais sausainiais, blausioje žibalinės lempos šviesoje siuvinėdama violetines gėlytes pagalvės užvalkalų pakraščiuose, pasakė ji. – Galėjo padaryti bet ką, paprasčiausiai tik įsivaizduodamas tai savo mintyse. Arba, kažką išvydęs mieste, grįždavo namo su pieštuku ir popieriumi, atsisėdavo į tą kėdę, kurioje dabar sėdi, ir tai nupiešdavo. Nespėji apsidairyti, o naujas lovos galvūgalis jau stovi. Žinoma, kad užsidirbtų pragyvenimui, statydavo sandėlius ir tualetus, bet jis buvo tikras medžio meistras!

Beveik nieko iš to, ką buvo pagaminęs, nebepamačiau. Kad turėtų ką valgyti ir kuo apsirengti, kad galėtų susimokėti už kasmetinę kelionę pas gimines, baldai, kuriuos senelis projektuodavo ir droždavo iš netoliese augusio miško medžių, būdavo parduodami miestiečiams. Kai atvyko apie jo mirtį pranešti vyrai, jau nebebuvo likę nieko, išskyrus namą, kurį jiedviem pastatė. *Startinio*, kaip pats jį vadino. Trys šilti, tvirtai suręsti kambariai šeimai pradėti. Bet jos sukurti nebuvo lemta. Kai gimė mano mama, jos tėvas dėl

pačiam ne visai suprantamų priežasčių šaudė į žmones, tikėdamas, jog kaip vyras bus išaukštintas savo šalies akyse. Kai mergaitė žengė savo pirmuosius žingsnius, jis, utėlėtas, parietęs pūslėmis nusėtas žaizdotas kojas, tūnojo tranšėjoje, kažkur Prancūzijoje. Kai jai suėjo penkeri metai, jis laukė atostogų, vildamasis grįžti namo. Kai jai sukako šešeri – jau buvo palaidotas katalikų kapinių paribyje – pakankamai geras katalikas, kad būtų ten pakastas, tačiau per daug indėnas, kad galėtų atgulti baltiesiems skirtoje žemėje. Bet mano močiutė visada didžiavosi jo kapą puošusia aguonėle ir jo pirmos klasės eilinio statusu*.

– Pirmos klasės eilinis. Tai turbūt kažką reiškia, – atsidusdavo kasmet, kai per jo gimtadienį nešdavome gėlių ant kapo. – Pirmos klasės.

Kidžiu gyveno tame name, kurį jai pastatė senelis, miegojo lovoje, kurią jai pagamino, pjaustė daržoves ant stalo, kurį padirbo iš seno klevo, nugriuvusio per žiemos audrą. Tam tikra prasme, kas kart, švelniai nubraukdama nuo stalviršio trupinius arba valydama dulkes nuo galvūgalio, išlenkto ir išdrožinto kvapiosios žolės pyknės** raštu, ji bendravo su juo, kalbino, tarsi teigdama, jog jo atminimas dar tebesklando šioje dvasinio pasaulio pusėje. Man patikdavo ją stebėti ir matyti, kaip švelniai glosto viską, ką kadaise lytėjo jo rankos. Tai buvo labai intymu. Ne tiek, kad kiltų noras nusukti akis, bet tiek, kad suprasčiau, jog turiu stebėti ir mokytis, kokia švelni ir brangi esti meilė. Kidžiu gimdė po tuo pačiu medžiu, po kuriuo mano motina pagimdė mane. Likus kelioms valandoms iki

* Angl. *private first class (PFC)* – vienas žemiausių JAV kariuomenės laipsnių; aukštesnis už eilinį, bet dar ne puskarininkis.

** Angl. *sweetgrass* [lot. *hierochloa odorata*] – kvapioji stumbražolė. Šiaurės Amerikos čiabuvių kultūroje – šventa kvapioji žolė, pinama į kasas per apėigas ir smilkoma. Supinta stumbražolės kasa simbolizuoja maldą, atmintį, ryšį su protėviais ir dvasiniu pasauliu.

saulėtekio, nunešė savo naujagimę atgal į namą, parodė jos tėvo pagamintus daiktus. Paėmusi švelnius, raukšlėtus mano motinos piršteliuos, perbraukė jais medį, surišdama tėvą ir dukrą per mylių mylias miškų ir laukų, per begalę mylių bangų – per tokį atstumą, kurio ši niekada net nepajėgtų suvokti.

Manau, mamą prie jo kapo nuvedė anksčiau, nei mane, bet apie tai ji nepasakojo. Megę lankome kitą dieną – per jos gimtadienį, kai vėjas negailestingas, o saulė bejėgė, kai sniegas užgula paminklinį akmenį, kuris įkastas giliau į žemę, ne taip kaip kiti. Močiutė pirštine nubraukia sniegą. *Margaret dukra ir motina, 1939–1955.*

– Norėjau, kad būtų parašyta daugiau, bet tam nepakako pinigų. Todėl parašiau, ką ji reiškė man ir ką reiškia tau.

– Idealu, – atsakiau.

Po kelių tylos minučių paklausiau:

– Ar mano mama buvo panaši į senelį ar į tave?

– Šiek tiek ir į vieną, ir į kitą. Nosytė buvo tokia kaip ta, kuri dabar puošia tavo žavingą veidelį, – ji paėmė mano smakrą ir suspaudė jį delnais. – Bet plaukai buvo kaip manieji – stori, greitai augo, jei apdairiai nesupindavome jų į tvirtą kasą, visada kabindavosi už šakelių ir burnočių. Kartą į juos įsivėlė net kramtomoji guma. Drausdavau jai kramtyti gumą, bet kažkas mokykloje pasiūlė. Ta palaukė, kol atsiguls į lovą, kad nematyčiau, ir ėmė kramtyti. Kai užmigo, guma iškrito iš burnos, o ryte teko ją iškirpti kartu su plaukų kuokštu. Pamenu, kad buvau labai pikta, o dabar galiu tik šypsotis.

– Man patinka šios istorijos, Kidžiu.

– Man taip pat, Aliete. Jei būtum tai mačiusi... Didelė apvali plikė ant galvos. Maldavo, kad leisčiau jai neiti į mokyklą, bet visgi priverčiau eiti. Visi iš jos juokėsi, bet tai nebuvo mums kažkas

neįprasta. Tąsyk tam bent jau buvo pagrindas – nelabai geras, sutik, juk niekada nėra gero pagrindo tyčiotis iš vaiko; bet puiki dingstis, kai visi aplink – devynmečiai.

To namo sienose visada jausdavau savo šeimą, net ir tuos, kurių niekad nepažinojau. Namukas buvo nedidelis, bet dvasios gyveno kiekviename jo plyšyje ir kampelyje. Du žmonės jame galėjo jaustis visai komfortiškai, bet retomis progomis, kai susirinkdavo daugiau, jis rodėsi ne didesnis už vištidę. Dvivėrės įėjimo durys atsidarydamos dalijo namą į dvi tik baldais atskirtas puses: vienoje buvo virtuvė, kitoje – svetainė. Už virtuvės Kidžiu miegamasis, o už svetainės – mano kambarys, anksčiau priklausęs mano mamai. Ten ji miegojo ir regėjo sapnus. Siauras koridorius tarp miegamųjų pro galines duris vedė į sodą ir pas gyvulius. Ant surūdijusių kablių kabėjo mūsų striukės. Žiemą prie durų statydavome šlapius batus. Nors namas visai nedidukas, bet jis buvo pritaikytas senelių bendro gyvenimo pradžiai.

Kartais pavydėdavau miestiečiams jų didelių namų su milžiniškais langais ir vandeniu viduje. Bet kitais momentais suvokdavau, jog šį namą pastatė žmogus, kadaise svajojęs apie mano mamą, apie mane. Tai prisiminusi, braukdavau delnais per grindų lentas ar sienas, taip, kaip kadaise mano močiutė braukė mano naujagimės motinos piršteliais per stalą. Tuomet suprasdavau, jog tie dideli namai su langais ir vandentiekiu nė iš tolo neprilygsta tam, ką turėjau čia. Šis namas saugojo praeitį, palaikė mirusiųjų gyvavimą. Manau, būtent todėl močiutė taip ilgai vengė įsivesti vandenį ir statyti priestatą. Namas saugojo atmintį apie tuos, kurių ji neteko; bet koks pokytis keltų grėsmę prisiminimams, kuriuos laikė šventais.

– Kartą jie bandė jį atimti, – vieną vakarą pasakė Kidžiu, – šią *lūšną*, kaip jie vadino mūsų namelį. Bandė priversti mus

išsikraustyti, atsisakyti žemės, kurioje auginome vištas ir daržoves, žemės, kurioje Big Beno padedami ruošdavome žiemai malkas.

Kiekvieną spalį, kai visi kiti obuolių rinkėjai, susikrovę daiktus, iškeldavo namo, Big Benas pasilikdavo padėti senelei. Daugiau niekas, nė vienas to paties kraujo turėjusių ar bent dalį tų pačių istorijų žinojusių giminaičių. Vos tik pabaigę darbus, išvykdavo. Niekada neištiesdavo pagalbos rankos Kidžiu, kuri leisdavo jiems savo žemėje įkurti stovyklą, duodavo melasos, kai jos prireikdavo, kuri virdavo jiems arbatą po per daug išgerto viskio sukilusiam rėmeniui nuraminti. Likdavo tik Big Benas ir Selė. Kol Benas kapodavo malkas, o Selė padėdavo Kidžiu konservuoti arba rinkti paskutinius šakniavaisius, prižiūrėdavau jų vaikus.

Indėnams teisiškai* vis dar nebuvo leidžiama turėti žemės, tad mano senelis ją nusipirko už savo pinigus tiesiai iš ūkininko, pasirašydamas ranka surašytą pirkimo–pardavimo aktą. Ūkininkas, ponas Armstrongas, buvo malonus žmogus, nors jaunystėje labai nusivyliau, kad neturėjo tokių stiprių raumenų, kurie plėštų marškinius per siūles, kaip įsivaizdavau. Jis nenaudojo tos žemės. Augindamas šešias dukteris, bet neturėjęs nė vieno sūnaus, vos spėdavo tvarkytis savojoje. Todėl pardavė ją mano seneliui. Rodėsi, visi tai žinojo, bet kartais vis atvažiuodavo žmonės iš apskrities, grąsindami ją konfiskuoti. Tiems valdininkams net užteko įžūlumo pabandyti tai padaryti, kai mano senelis buvo išvykęs kariauti jų kare. Pasakodama šias istorijas, močiutė visada susierzindavo.

– Nė vienas jų neturėjo nė kruopelės padorumo, Aliete. Iki šiol, tai prisiminus, man užverda kraujas.

* Pagal tuo metu galiojusią teisinę sistemą indėnai neturėjo teisės oficialiai registruoti žemės kaip savo nuosavybės. Paprastas privatus sandoris, be notaro ar oficialios registracijos, buvo pirkimo įrodymas tarp žmonių, bet negarantavo, kad valstybė jo nepaneigs.

Girdėdavau jos balse užsilikusį pyktį, dešimtmečius savyje nešiotą apmaudą. Norėčiau tikėti, kad iš močiutės paveldėjau tik gerąsias savybes – jos išmintį ir kantrybę – bet, atrodo, kad gebėjimas kaupti ir saugoti pagiežą bei nuoskaudas yra mūsų bendras bruožas. Jos pyktis pasireikšdavo retai ir paprastai būdavo nekenksmingas, o manasis, kol augau ir brendau, darėsi vis destruktivesnis.

– Bet jiems tai nepavyko, Kidžiu. Mes vis dar čia, – sakydavau juokdamasi, bandydama padėti jai pamiršti įniršį ir grįžti į dabartį.

– Taip, taip. Žinau. Laikausi įsikibusi šių smulkių įžeidimų ir leidžiu jiems būti mane iš vidaus. Niekada sau to neleisk, Aliete.

O, kad būčiau galėjusi duoti tą pažadą ir jo laikytis!

Iš pono Armstrongo nupirkta žemė ribojosi su sklypu, kuriame gyveno kiti indėnai. Keturios šeimos įsikūrė netoliese, mažoje daboje. Ganėtinai arti, kad, ištikus nelaimei, kas nors galėtų greitai ten nukakti, bet pakankamai toli, kad turėtume privatumą. Mūsų sklypą juosė nuo smalsių akių ir įkyruolių saugantys medžiai. Bet keleri metai prieš man gimstant į mūsų namus atvyko valdžios atstovai ir pranešė močiutei, jog ši turinti išsikraustyti. Mat siekė tikslo surinkti visus indėnus vienoje vietoje, kad galėtų lengviau mus stebėti ir kontroliuoti.

– Tik jūsų pačios labui, ponija, – pilką kostiumą vilkintis vyras stovėjo prie durų, laikydamas mažą popieriaus lapą su tiksliais žodžiais, kuriuos privalėjo pasakyti, kad įtikintų ją sutikti atsisakyti savo namų. – Ten bus paslaugos ir gražūs būstai: namai su santechnika ir tekančiu vandeniu, netgi elektra.

– Ir kodėl turėčiau norėti iš čia išsikraustyti? Iš savo namų? Iš žemės, kuri man priklauso?

– Dabar neverta kalbėti apie nuosavybę. Jūs turėtumėte išvykti dėl anksčiau minėtų priežasčių.

– Tai nėra tos priežastys, dėl kurių norėčiau išsikraustyti. Mes čia ir be viso to puikiai gyvename.

– Bet...

– Man tai nerūpi. Liksiu čia, šioje žemėje, kur ketinau gyventi su savo vyru. Ir kur dabar gyvenu su savo dukra.

Ji uždarė duris. Ne stipriai, bet ryžtingai. Tas vėl nedrąsiai pabeldė, bet močiutė, prie krosnies jau kūrusi ugnį arbatai užvirti, apsimetė negirdinti. Taip ji man apie tai papasakojo, kai užaugau tiek, kad galėčiau drauge su ja piktintis tų kietaširdžių žmonių abejingumu.

Dvi kitos indėnų šeimos, susirinkusios savo mantą ir sukrovusios ją į seną sunkvežimį, išvyko su tuo vyru pilku kostiumu. Bet dar metams nepasibaigus, sugrįžo. Papasakojo, kaip buvo apgauti baltųjų vyrų. Žadėtieji nuostabūs namai buvo blogesni už tuos, kuriuos paliko. *Jau geriau žiemą gyventi lauke, nei ten*, sakė jie. Tad mūsų maža bendruomenė galiausiai liko tokia, kaip buvusi. Kai tapau daug vyresnė ir tie pasakojimai iš žiemą pramogos dėlei nuobodžiaujančiam vaikui sekamų pasakų virto mano gyvenimo istorijos dalimi, jie man ėmė rodytis slogūs. Kokia karti ironija, kai kažkokie kostiumuoti vyrai nublizgintais batais bando atimti kadaise jų pačių iš mūsų nusavintą mums priklausiusią žemę, kurią dabar išsipirkome iš vagių. Bet kai aš atėjau į šį pasaulį, kai mama pagimdė mane po medžiu, odines striukes bei pilkus kostiumus vilkinčių vyrų bandymai išvaryti žmones iš savo žemės jau buvo pasibaigę. Kai kur jiems pavyko tai padaryti, bet ne čia.

Senelio, be abejo, ilgėdavomės. Ypač mano mylima Kidžiu ir jį pažinoję žmonės, kurie mus lankydavo. Bet senelis buvo taip toli nuo manęs, nuo mano gyvenimo, jog labiau priminė pasakos personažą. Emocinis sąryšis su mama buvo kitoks. Trumpą akimirką abi gyvenome šioje žemėje, buvome kartu. Dažniausiai man

atrodydavo, kad iš man perduotų pasakojimų ją pažistu, tačiau kai kuriais momentais ji man tapdavo nesuvokiama paslaptim.

Kiekvieną rudenį, kai suvažiuodavo visi obuolių rinkėjai, kas kart atrasdavau ją iš naujo. Stovyklavusieji mūsų sklype atsiveždavo šeimas, palapines ir istorijas. Vos tik išvydus mane, droviai kiūtinančią močiutei iš paskos, jų pasakojimai pasisukdavo į Megę. Beaugdama vis klausinėdavau, gal kas matė mano mamą nufotografuotą kokioje nors šeimos nuotraukoje, bent tolimajame plane, gal kas netyčia užfiksavo vaizdo juostoje... Bet visada tekdavo nusivilti. Kai mano atmintis sustiprėjo, o jų pasakojimai tapdavo vis labiau migloti, pradėjau mąstyti apie tą, kurį mama kadaise mylėjo, o gal nemylėjo visai. Atrodė, jog niekas to nežino. Vos tik ši tema iškildavo, pokalbis tuoj pat būdavo nukreipiamas kita linkme. Mano tėvas buvo žmogus be praeities – neegzistavo sąmonėje žmonių, kurie gebėjo saugoti kartų atmintį taip natūraliai lyg laikytų mylimojo ranką ar tobulos formos obuolį, prieš įmetant jį į dėžę prie visų kitų. Bet šis klausimas mane kankino vis labiau ir labiau. Savigailos akimirkomis, kurios bręstant tapdavo vis retesnės, nors niekada neišnykdavo visam laikui, iš visų jėgų stengdavausi nepykti ant savo motinos, į aną pasaulį su savimi nusinešusios mano tėčio tapatybę.

Šio medžio rievėmis teka jos motinos kraujas,
jos motinos gimdymo vandenys maitino šias
šaknis. Bet mergaitės istorija dar nebaigta.

ANTRAS SKYRIUS

1996 METŲ RUGSĖJIS

Tas telefono skambutis užklupo mane darbe. Kai išgirdau per garsiakalbį tariant mano vardą, siuvau smakrą vaikui, kuris, nukritęs nuo žaidimų aikštelės laipynės, jį prasiskėlė ir dantimis persikando apatinę lūpą. Balsas, iškraipytas dėl per arti burnos laikomo mikrofono, pakvietė mane į slaugytojų postą. Ketinau ignoruoti, bet buvo pranešama, jog tai skubu. Priešais mane išdygo kita seselė, studentė, kurią buvau mačiusi ir anksčiau, bet dar nepažinojau.

– Aš viską čia užbaigsiu, jums skambina.

Jos vardinėje kortelėje buvo parašyta *DANIELĖ*. Nežinau, kodėl iš visų dalykų, kuriuos turėčiau gyvenime prisiminti, įsidėmėjau būtent šią smulkmeną, bet įsiminiau. Pakėliau telefono ragelį nusisukdama nuo įsistebeilijusių į mane žmonių.

– Ar jūs... – stojo ilga pauzė. – Alietė?

– Taip. Kuo galiu padėti?

– Ponia Aliete...

– Mano vardas Alietė. Kuo galiu jums padėti? – pakartojau, kone susierzinusi.

– Bijau, kad turiu jums blogą naujieną, – pašnekovas kitame laido gale nutilo ir giliai įkvėpė. – Jūsų močiutė mirė. Kaip suprantu, šįryt dirbo sode, kaimynas pamatė, kaip nukrito, ir iškvietė

Skaitykite likusius
284 iš **304** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Po medžių, kur ištisas kartas gimdavo nauja gyvybė,
tą dieną gimė ne tik mergaitė. Tą dieną gimė ir paslaptis,
kuri buvo slepiama dešimtmečius.

1955-aisiais po senuoju pribuvėjų medžių, kur čiabuvių moterys gimdė
ištisas kartas, gimsta Alietė. Tą pačią akimirką ji netenka motinos.
Nuo tada mergaitę augina močiutė – pribuvėja ir senųjų gydymo tradicijų
sergėtoja, perduodanti jai ne tik žinias, bet ir atsakomybę saugoti
protėvių palikimą.

Tačiau užaugusi Alietė pasirenka kitą kelią. Ji palieka gimtuosius
namus, atitoldama nuo prisiminimų, skausmo ir praeities, kurią taip ilgai
bandė pamiršti.

Po daugelio metų sugrįžimas prie senojo medžio priverčia ją atsigręžti į
viską, nuo ko bėgo: neišsakytą meilę, netektį, šeimos istoriją ir klausimus apie
savo pačios kilmę. Kad galėtų judėti pirmyn, Alietei teks pažvelgti į tiesą, kuri
buvo slepiama ištisas kartas.

*Ši Amandos Peters knyga – jautrus autorės bandymas per labai asmeninę
vienos šeimos istoriją prisiliesti prie nykstančios čiabuvių kultūrinės tradicijos,
pasaulėjautos ir atminties išsaugojimo temos. Joje pamačiau labai daug sąsajų ir
su mūsų, lietuvių, istorija bei savivoka. Knyga paliečia labai daug
bendražmogiškų problemų, prie kurių autorė prisiliečia be didaktikos,
o su didele meile.*

- knygos vertėja Irma Balakauskaitė

Amanda Peters – kanadiečių rašytoja, kurios šaknys
driekiasi tarp Naujosios Škotijos ir mikmakų
bendruomenės. Ji daug metų dirbo kūrybinio rašymo
srityje ir pasakojo istorijas, atskleidžiančias prarastos
tapatybės, šeimos ryšių ir tyliai saugomų paslapčių
temas. „Uogų rinkėjai“ – jos debiutinis romanas, jau
pelnęs fenomenalų tarptautinį pripažinimą.

JUMS
TAIP PAT
PATIKS >

Skaityk.
Komentuok.
Sek.

linktree.com/obuolys.lt

ISBN 978-609-502-006-2

Grožinė literatūra > Romanas

Verėja: Irma Balakauskaitė | Dėkui už patarimus: O. Skuterienė

SKAITANTIS ŽMOGUS YRA GRAŽUS